

[Nør Christensen]

diskuteret i det lønlige håb, at meningerne vil bøje sig lidt mere imod hinanden, end man kan forudse på forhånd. Jeg tror det desværre ikke.

Jeg vil kun sige, at det ville være rart, hvis man kunne have lidt mere selvdisciplin i organisationerne, med streg under »ne«. Vi må i højere grad forklare organisationerne, at de må tilpasse sig de moderne tider, vi er kommet til, og ikke leve i en tid, som er knap hundrede år gammel. Vi har dyb respekt i CD's folketingsgruppe for aftalefrihed. Vi vil med fuld kraft med de mandater, vi har fået tildelt af vælgerne, værne om den, men vi vil med lige så stor styrke drage omsorg for, at vi kan have et roligt arbejdsmarked. Et roligt arbejdsmarked må have en meget, meget høj prioritet og har det i hvert fald for CD's folketingsgruppe.

Så en enkelt bemærkning til spørgsmålet omkring bidrag til partierne: Jeg og CD's folketingsgruppe synes ikke, at der er noget særlig negativt i, at man selv skal meddele, at man ikke vil betale bidrag til et parti, som man ikke sympatiserer med. Vi vender det om og gør det til noget positivt i stedet for og siger, at det rent faktisk er en beskyttelse af et mindretal. Det er dog trods alt noget positivt, man kan sige om det. Vi ser gerne, at man når frem til en sådan løsning, at den pågældende selv kan bede sig fri for at betale. Det kræver altså, at den pågældende foretager en aktiv handling.

Vi glæder os naturligvis på mange områder over statsministerens åbningstale. Jeg skal ikke nævne de områder, hvor vi måske var knap så begejstret, det kan vente til en anden gang, men vi glæder os naturligvis over, at statsministeren i sin åbningstale bebudede en opstramning af spørgsmålet om genansættelser. Centrum-Demokraterne mener, at vi skal have de faglige organisationer, og at vi har brug for de faglige organisationer.

For så vidt angår den foreslåede dagsorden vil jeg sige til hr. Glønborg – for gammelt venkskabs skyld – pænt: Nej tak.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Det er vist helt naturligt, at mine bemærkninger i anden omgang i særlig grad retter sig til hr. Glønborg og fru Pia Kjærsgaard. Det er de to ordførere, som har været meget på linje i meget afgørende synspunkter i dag, skønt jeg måske nok har lov at antyde, at de har talt med overordentlig forskelligt tonefald.

Jeg vil gerne sige, at regeringen er modstander af eksklusivaftaler. Vi kan ikke lide dem. Vi burde ikke have eksklusivaftaler. Det er vores holdning. Vi vil modarbejde dem. Vi vil søge at gøre dem oveflødig, men det tager nok sin tid. Jeg vil sige det på den måde, at eksklusivaftaler egentlig burde være unødvendige i dagens moderne Danmark, hvor vel mere end 80 pct. af lønmodtagerne er organiserede. Jeg har det synspunkt, at fagbevægelsen ville være vel tjent med at opgive den gammeldags trang til eksklusivaftaler, for fagbevægelsen er i dag en betydelig magtfaktor, som jeg godt tror kunne eksistere og eksistere dygtigt og effektivt uden at bruge midler af denne karakter. Det vil jeg gerne sige først, men så må jeg føje til – for sagen er slet ikke så enkel, og vi er nødt til at se i øjnene, at det er en vanskelig affære: Regeringen ønsker på den anden side ikke en lov, der forbyder eksklusivaftaler.

Så vil nogen sige, det er dog mærkeligt, nu siger han både det ene og det andet. Nej, det gør jeg ikke. Jeg siger, at regeringen bryder sig ikke om eksklusivaftaler, men noget andet er at skride til den foranstaltning at forbyde eksklusivaftaler som begreb. Hvorfor nu det? Navnlig fordi et forbud ville være et indgreb i en elementær borgerlig rettighed i det danske samfund, nemlig aftalefrihed. Jeg siger det også, fordi et forbud næppe vil løse problemet ægte og tilbunds-gående. Tværtimod vil en lov, der forbyder eksklusivaftaler, give os en række nye problemer, og et forbud, som vil gå ind i aftalefriheden, der er ryggraden i et liberalt og demokratisk samfund, er regeringen tøvende over for. Man skal være yderst tilbageholdende med et forbud imod borgernes ret i vort danske samfund til frit at indgå aftaler. Aftalefrihed og aftalers forpligtende virkning er noget helt centralt i dansk retsopfattelse, og dette, at man frit kan indgå aftaler, er så gammelt som Danske Lov. Aftalers forpligtende virkning tror vi er tæt forbundet ikke alene med borgernes oplevelse af frihed, men også med borgernes oplevelse af ansvar. Hvis man ønsker at være mere end overfladisk, kan man sige, at her har vi at gøre – det har vi så tit i samfundsproblemer – med et spørgsmål, hvor der foreligger en konflikt, en konflikt mellem to interesser, konflikten mellem den enkeltes personens uafhængighed på den ene side og på den anden side personers, menneskers ret til at indgå aftaler. Det er konflikten. Lad os ba-